

Motion till riksdagen

1987/88:Ub586

av Gustav Persson m. fl. (s)

om inrättande vid Uppsala universitet av en
professur i reumatologi

Reumatism är en folksjukdom

De reumatiska sjukdomarna tillhör de stora folksjukdomarna. Minst 800 000 personer beräknas ha sådan sjukdom i rörelseorganen. Drygt två miljoner läkarbesök årligen och drygt 28 % av det totala antalet sjukdagar gäller reumatisk sjukdom. År 1986 var dessa sjukdomar den vanligaste anledningen till förtidspensionering. De var vidare orsak till en tredjedel av alla nya förtidspensioner.

På senare tid har alltmer uppmärksamats belastningsskador från yrkeslivet. Ca en tredjedel av nybesök i reumatologisk specialistvård gäller dessa sjukdomar. Mer än hälften av alla anmälda arbetssjukdomar beror på belastningsfaktorer. Andelen personer med svår värk i skuldror, axlar, rygg eller höfter är tre gånger vanligare i socialgrupp 3 än i socialgrupp 1, enligt levnadsnivåundersökningen (LNU). För kvinnorna är andelen 70 % av anmälda arbetssjukdomar, för männen 44 %.

Både belastningsskadorna och andra reumatiska sjukdomstillstånd leder till mångåriga lidanden och stora kostnader för den enskilde och kostnader för samhället och företag. Sjukdomarna beräknas (år 1983) totalt kosta nära 17 miljarder kronor årligen.

Forska för att förebygga

Stora vinster står att hämta för individ och samhälle i att minska sjukdomarnas utbredning och förlopp. Förebyggande åtgärder, tidigupptäckt, säker diagnostik och behandling samt adekvat rehabilitering leder till bättre resultat. Den reumatologiska forskningen är grundläggande och den måste stärkas för att klara problemen. Kroniska sjukdomsförlopp kan bromsas, forskningsrön ställer i utsikt att vissa av sjukdomarna kan botas, exempelvis i fråga om fibromyalgi. Tidigbehandling och mångårig uppföljning i fråga om barn med reumatism är särskilt angeläget.

Enligt de utvecklingslinjer som riksdagen fastställde år 1985 har socialstyrelsen utarbetat ett underlag till hälsopolitiskt handlingsprogram. "Att förebygga sjukdomar i rörelseorganen" (Socialstyrelsen redovisar 1987:14).

I fråga om forskningen framgår att behovet av forsknings- och utvecklingsarbete är stort på området. Detta gäller såväl grundforskning som mer tillämpad forskning och utvecklingsarbete. I programunderlaget betonas

behovet av ökade forskningsinsatser då det gäller orsakssambanden för sjukdomar i rörelseorganen och om effekterna av förebyggande insatser bl. a.

Mot. 1987/88
Ub586

Dagens resurser och utbyggnadsbehov

Reumatologi bedrivs i dag vid 33 sjukhus, vilket innefattar samtliga regionsjukhus, länssjukhusen och enstaka länsdelssjukhus. År 1987 fanns i riket 117,5 specialisttjänster i reumatologi, varav ett trettiotal ej var besatta med ordinarie innehavare eller var vakanta. Antalet specialister har ökat de senaste åren. Utbyggnaden måste fortsätta och särskilt glesbygdsområdena måste få specialistkompetens. Ytterligare forsknings- och utbildningsresurser behöver tillföras området.

Vid samtliga regionsjukhus utom Akademiska sjukhuset i Uppsala finns speciella resurser för reumatologisk vård, antingen i form av egen klinik eller som sektion inom ramen för medicinsk storklinik. Det har dock trots allt funnits olika möjligheter för reumatikerna i länet att få vård och behandling. Vad som saknats är en organiserad och väl fungerande samordning av tillgängliga vårdresurser.

Landstingets hälso- och sjukvårdsdelegation beslöt 1983 att utreda den reumatologiska vården inom länet. Ett förslag, benämnt "Reumavård i Uppsala län", togs fram och blev föremål för remissbehandling. På grundval av utredningens förslag och synpunkter i remissvaren beslutade landstinget i april 1986 att en reumatologienhet skulle inrättas vid utbyggnad av reumatikervården. Organisatoriskt räknar man med att enheten skall placeras inom medicinkliniken och omfatta en vårdavdelning om 20 vårdplatser och en öppenvårdsavdelning (reumadispensär).

Uppsala akademiska sjukhus har två specialisttjänster men ingen professorsledd forskning och utveckling. Reumatologin i Uppsala län och omgivande region saknar därmed vad de andra medicinska fakulteterna har i fråga om högkompetent forskningsledning och utbildning. Behovet av konsultverksamhet åt primärvården inom ramen för en förhöjd kompetens i Uppsala, förtjänar också att framhållas.

Motiven för att Uppsala akademiska sjukhus får en särskild klinik för reumatiker och att en professur i reumatologi inrättas vid Uppsala universitet kan sammanfattas i följande att-satser:

- att Uppsala har speciella förutsättningar för forskning och utveckling av reumatologin. Man har unika möjligheter till kringresurser genom framtående forskning inom de inflammatoriska och immunologiska områdena
- att inrättandet av en professur medför ökad kompetens inom reumavården i länet
- att man får ett samlat ansvar för forsknings- och utbildningsinstanser inom reumatologin
- att inrättandet av en professur innebär att Uppsala akademiska sjukhus kommer att få samma resurser som övriga region- och undervisningssjukhus inom reumatologin.

I Lund finns landets enda specialistklinik för barnreumatiker. Kliniken betjänar hela riket för barn som behöver sådan specialistvård. Konsultverksamheten åt primärvården är en viktig del. Framtiden för kliniken skulle säkras, om verksamheten förklarades vara en subspecialitet inom reumatologin. Därmed skulle även underlättas inrättande av en professur i barnreumatologi.

Riksförbundet mot reumatism, RMR, som bildades år 1945, är en intresseorganisation för reumatiker. Förbundet representerar ett stort kunnande på området. RMR arbetar för en förbättring av reumatikernas villkor. Förbundet har förutom den riksomfattande föreningsverksamheten två egna sjukhus (Spenshults och Östersunds reumatikersjukhus) samt sjukgymnastik i glesbygd. RMR ger årligen anslag till forskningen kring de reumatiska sjukdomarna.

Inrättande av nya forskartjänster är enligt RMR:s uppfattning en åtgärd som snabbare leder fram till positiva resultat för reumatikerna. RMR reser krav på att läkarna i sin grundutbildning får mera undervisning i reumatologi och att specialistutbildningen tillförs utökad vetenskaplig undervisning i ämnet. Läns- och regionsjukhusens reumatologavdelningar, primärvården och särskilt företagshälsovården måste stärkas och tillföras förhöjd kompetens. Bristfälliga kunskaper i reumatologi utför problem för stora patientgrupper, framför allt i primärvården, där majoriteten av patienter med rörelseorganens sjukdomar omhändertas. Förbundet står bakom kravet på inrättande av professur i reumatologi i Uppsala.

Inrättande av professur

Samhällets resurser för att möta denna folksjukdom måste byggas ut. Grundläggande för framtidens behandlings- och rehabiliteringsresultat är dagens forsknings- och undervisningsresurser. I första hand måste ytterligare högkompetent forskning och utbildning tillföras reumatologin med inrättande av en professur i reumatologi vid Uppsala universitet.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en professur i reumatologi inom den medicinska fakulteten vid Uppsala universitet,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fastställande av barnreumatologin vid Lunds lasarett som en subspecialitet inom reumatologin.¹]

Stockholm den 20 januari 1988

Gustav Persson (s)

Arne Gadd (s)

Ingrid Andersson (s)

Gunnar Thollander (s)

Mats O Karlsson (s)

¹ 1987/88:So441